

ζωγράφων σχεδιαζόμενος καταπίπτει ἐκ τῶν ἀποτόμων βράχων καὶ τῶν ἀμπελοφύτων λόφων εἰς μονότονον πεδιάδα, ῥέει σιγανῶς καὶ ἔπειτα ἐκλείπει βαθμηδὸν ὑπὸ τῆς ἄμμου τοῦ Κάτβυκ ἀπορροφώμενος· Ἄλλ' αὐτόθεν ἐμβαίνει ἀμέσως ὁ περιηγητὴς εἰς τὴν χώραν τῆς Ὀλλανδικῆς ἱστορίας· καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπαντᾷ τὴν Νιμέγην ἐνθυμίζουσαν τοῦ ἸΑ. Λουδοβίκου τὰ τρόπαια, καθὼς καὶ τὴν ἐνδοξὸν τοῦ 1679 συνθήκην· ἔπειτα δὲ τὸν πύργον τοῦ Λεβεστάιν, ὅθεν ὁ Γρότιος ἐδραπέτευσε κλεισμένος εἰς κιβωτὸν βιβλίων· κατόπιν δὲ τὸ Γκόρκουμ, τὸ ὅποιον πρῶτον οἱ Ὀλλανδοὶ ἔλαβον ἀπὸ τῶν Ἰσπανῶν, πολεμοῦντες ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας των, τὸ Δορδρέχτ περίφημον διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν σύνοδον καὶ τελευταῖον καταπᾶ εἰς τὸν εὐρυχωρότατον τοῦ Ῥοτερδὰμ λιμένα.

Ἄπασαι σχεδὸν τῆς Ὀλλανδίας αἱ πόλεις ἔχουσι τὸν τύπον τοῦ Ῥοτερδὰμ, ἢ τοῦ Ἀμστερδαμ· ἀλλ' ἐκείτη σεμνύνεται καὶ κατὰ τι ἰδιαιτέρον πλεονέκτημα· τὸ Δέλφτ π. περιέχει τοὺς τάφους τῶν ἀρχαίων τῆς Ὀλλανδικῆς δημοκρατίας προέδρων, καθὼς καὶ ἐνδοξῶν ἄλλων ἀνδρῶν. Ἡ Χάγη ἔχει διακοσίων ἤδη ἐτῶν διαπρέπει ὡς θέατρον τῆς ἐγγυωρίου πολιτικῆς· ἤδη δὲ καυχᾶται καὶ ὡς Βασιλικὴ καθέδρα, ὅπου ἀκούεται πανταχόθεν ἡ Γαλλικὴ γλῶσσο· ἔχει δὲ βύμας καὶ πλατείας δένδροφύτους καὶ λιθωστρώτους καὶ πράσπειρα τερπνότατα. Ὁ περίπατος τῆς λεγόμενος δάσος (het bosch) ὑπερβαίνει πάντας τοὺς τῶν ἄλλων τόπων κατὰ τὴν καλλονὴν καὶ τὴν ποικιλίαν· διότι ποῦ μὲν βλέπεις μακρὰν ἐπαύλειον σειρὰν ἐναμιλλωμένων, οὕτως εἶπει, τις νὰ ὑπερετρήσῃ τὴν ἄλλην κατὰ τὴν χάριν καὶ κομψότητα· ποῦ δὲ ἀπαντᾷς χλόης Ὀάσεις ὑπὸ δένδρων ἀμφιλαρῶν περιστοιχουμένας, ἀλλοῦ δὲ ἐμβαίνει εἰς παραδείσους, ὅπου ἄλλονται αἱ ἔλαροι, ἢ διαβαίνει εἰς ἀλωὰς φιλυρῶν εὐδύμων, ὅπου βαδίζουσι παμπληθῶς οἱ ἄνθρωποι ἐν καιρῷ τοῦ θέρους· ἔπειτα δὲ εἰς ἀπόστασιν ἐνός, ἢ δύο σταδίων φαίνονται αὐχμώδεις καὶ ἔρημοι λόφοι ἄμμου, ὕψτερον αἱ καλύβαι τῶν ἀλλείων καὶ τελευταῖον ἡ μεγάλη βόρειος θάλασσα Ζορερά καὶ μελαγχολικὴ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην.

Τὸ Λούγδουον τιμᾶται ὡς πόλις τῶν λογίων καὶ τῆς φιλοσοφίας· αὐτόθι συνάπτεται ἡ ἐπιστήμη μετὰ τῆς ἱστορίας· αὐτόθι ἔζησαν μεγάλοι καὶ ἀειμνηστοὶ ἄνδρες ὁ πολιτικὸς καὶ νομοδιδάσκαλος Γρότιος, ὁ φυσικὸς καὶ ἀστρονόμος Καρτέσιος, ὁ ἑλληνιστῆς Σκαλίγερος, ὁ ἐξοχώτατος τῶν ἰατρῶν Βοερόδβ καὶ ἄλλοι. Τὸ πανεπιστήμιον θεβιαῖος δὲν ἀκμάζει ὡς ὅτε ἐξηρημοδοτεῖ σχεδὸν ἐπὶ τῶν ζητημάτων τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Ῥωμαικῆς φιλολογίας· ἀλλ' ἐμψυχῶται πάντοτε ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ, ὡς λέγεται, πνεύματος, οἱ δὲ καθηγεταὶ διατηροῦσι τὰς ἀρχαίας παραδόσεις μετ' ἀξιεπαίνου εὐλικρινείας καὶ ἀπαραιτηματίστου ζήλου· οὐδαμοῦ ἴσως εἰσέτι λατρεύονται τοσοῦτον εὐσεβῶς αἱ μῦσαι τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ῥώμης, οὐδ' ὁμιλοῦσιν οἱ μαθηταὶ τὴν Λατινικὴν ὡς ἐκεῖ.

Τὰ λαμπρότατα λείρια (λαλέδες) τοῦ Χάρλεμ εἶχον τὸ πάλας δύναμιον χρημάτων εἰς τὸ κολλυθηστήριον τοῦ Ἀμοτελοδάμου. Οἱ ἔραται τῶν δώρων τῆς φύσεως ἐπεξεργασμένων παρὰ τῆς τέχνης ἀντὶ ἐνός μόνου

τοιοῦτου ἄνθους προσέφερὸν ποτε δύο ἀμάξας αἰετῶν τέσσαρας κριθῆς, τέσσαρας εὐτραφεῖς βόας, δώδεκα ἀμνάδας, δύο στάμνους οἴνου, τέσσαρας πίθους ζῆου, δύο βουτύρου, χιλίας λίτρας τυροῦ, μίαν ἐνδυμασίαν ἀνθρώπου καὶ μίαν ἀργυρᾶν κύλικα. Φεῦ! πῶς παρήθεν ὁ καιρὸς ἐκεῖνος! παρήλαθε δὲ καὶ ἡ δόξα τῶν ἀνθῶν, τῶν ἐρασιμίων τούτων τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλιότέκνων, καθὼς παρέρχεται πᾶσα ἄλλη δόξα τοῦ ἐπὶ κήρου κόσμου! Ὁ ὑπερήφανος βολβός, τὸν ὅποιον ἐβουσιώδης κηπουρὸς ὠνόμασε νύκταρχον Ἐγκουζε, κατέβη ἀπὸ τῶν ἡγεμόνων τὰ παλάτια εἰς τὴν εὐτείαν καὶ ταπεινὴν αἰδοῦσαν τοῦ ἀπλοῦ πολίτου! τὸ Λιουκενσίε μόνος κινεῖ ἤδη τὴν ἐπιθυμίαν τῶν προστύχων ἀντὶ δὲ δώδεκα φλωρινίων ἀγοράζουεν εὐκόλως τὸν Ἄεισέδατον, τοῦ ὁποῦ ἡ τιμὴ ὑψώθη εἰς 130,000 χιλιάδας φλωρίνια!! Ἄλλ' ἂν καὶ ἐξέπεσον τότε ἐκ τῆς πρώτης αὐτῶν περιουσίας τὰ χαριέστατα καὶ ἐπαρρόδιτα τῶν ἀνθῶν, ὅσων ἡ δαλιὰ, τὸ καρυόφυλλον τὸ λείριον, ἡ ἰάσμη, τὰ ἴα, ὁ νάρκισσος, ὁ ὕακινθος, τὸ ῥόδον κτλ. δὲν ἔπαυσαν ὅμως νὰ καλλιεργῶνται εἰς τὴν κυρίαν των ταύτην πατριδα, μάλιστα τὸ ἐξ αὐτῶν κέρδιον ἐπιφέρει ἰκανὴν ὠφέλειαν. Τὸ Χάρλεμ ἐπιδεικνύει προσέτι καὶ τερατώδη ἐντασοσύριγγα (orgue) ἐξ ὀκτακισχιλίων συσκευασμένων σιρῶνων· ἀλλὰ κολακεύεται ἐπιμᾶλλον ὡς γεννητήρια τοῦ Λαυρεντίου, ὅστις ἐφεῖρε τῷ 1423 τοὺς κινητοὺς τῆς τυπογραφίας χαρακτῆρας. Οὐχὶ δὲ μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης εἰς τὸ Σάινδαμ σώζεται καὶ καλὸς θησαυρὸς, ὅστις διέτριψε τρεῖς ἡμέρας ὁ Μέγας Πέτρος· ἀλλ' ἐνοχλούμενος πολὺ ὑπὲρ τὴν περιέργωσαν ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμστελοδάμον· διότι εὐκόλως ἐκεῖ εἶδοντο νὰ διαμείνῃ ἀγνώριτος.

Ἡ βόρειος Ὀλλανδία περιέχει τὰς λιπαρωτάτας νομάς, πέραν δὲ τοῦ Ζουυδερζέ εὕρισκον καὶ τὴν περιεργωτάτην τῶν ἐπαρχιῶν τὴν Φρίζαν· διότι ἡ γλῶσσο καθὼς καὶ τὰ ἔθιμα καὶ αἱ παραδόσεις τῶν κατοίκων τῆς μαρτυροῦσιν ὁμοίως τὴν ἀρχαιότητα τοῦ λαοῦ τούτου. Διηγεῖται δὲ ὅτι κατὰ γένει μὲν ἐκ τῆς Ἰνδίας, αἱ δὲ πρόγονοὶ του ἦσαν μεγάλης χώρας κύριοι, ὅθεν διατηρεῖ ἰδιαιτέραν τιμὰν πρὸς ἀνεξαρτησίαν κλίσιν. Διακρίνονται δὲ προσέτι οἱ μὲν ἄνδρες κατὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ τὴν ῥώμην, αἱ δὲ γυναῖκες κατὰ τὴν χεῖρεςαν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν, τὴν σεμνότητα τοῦ ὅπισματος καὶ τὴν καλλονὴν ἐν γένει· ἐξ αὐτῶν δὲ αἱ μὲν κατωτέρας τάξεως φέρουσιν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς ἑλαφρὰν καλύπτραν κομψῶς μέχρι τοῦ τριχίλου ἐκτεινομένην, δύο δὲ χρυσᾶ ἐλάσματα συνδέουσι καλύπτοντα τοὺς κροτάφους· αἱ δὲ πλουσίαι καὶ λαμπρίζουσαι καὶ μετὰ διαδήματα ἢ μαργαρίτων, ἢ ἀδαμάντων· πᾶσαι δὲ διαφερόντως φιλοτιμοῦνται περὶ τοῦ εἶδος τοῦτο τοῦ κοσμήματος μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν θεραπευαίνιδων. Ἴδου δὲ ἡ παράσις τι περὶ αὐτῶν ἀναφέρει.

Τριακόσια περίπου πρὸ Χρ. ἔτη ἤκμαζε παρὰ τὸν Γάγγην τὸ Βασιλεῖον τῆς Φριζίας διοικούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀδελφὸ ἀπογόνου τοῦ Σήμ, υἱοῦ τοῦ Νῶε· ἀλλ' ἡ Ἀγρραμμος ἐξ εὐτελῶν μὲν ὀρμώμενος γονέων, μεγαλοπράγμων ὅμως καὶ πολμητίας ἐκίνησεν κατὰ τὸν Βασιλιεῖος στάσιν· ὅθεν κατὰ τινας μὲν οἱ υἱοὶ τούτου